

УДК 141.311:2-12:001(477)Огієнко
DOI: 10.32626/2309-7086.2020-17-2.172-177

Alina Kruk

*ORCID 0000-0002-0867-1410,
Candidate of Philological Sciences*

Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohiienko University

USE OF LOCAL FOLK SONGS AS PRESERVATION OF CULTURAL HERITAGE IN LITERARY WORKS OF I. OHIIENKO, I. NECHUI-LEVYTSKYI, PANAS MYRNYI AND T. HARDY

Cultural values inherent in customs and rituals, folk song culture in the world-view of I. Ohiienko, I. Nechui-Levytskyi, Panas Myrnyi and T. Hardy are considered in the article. The deep immersion of authors in national cultural traditions, as well as a clear interaction between the authors' prose and folklore materials are analyzed.

Key words: folklore, folk song, landscape background, culture, tradition.

The origins of Ukrainian culture go back thousands of years. Our people have a rich culture, a huge treasure of which consists of values acquired by many generations. As Ivan Ohiienko confirmed: «У який бік життя не поглянемо, скрізь побачимо, як оригінально, своєрідно складав свою культуру народ український» [5, p.5].

Cultural values are embedded in Ukrainian customs, rituals and folklore. Among the artistic wealth of Ukrainian people a significant place is occupied by folklore. Folklore is a poetic biography of people, it is the history of their working life. I. Ohiienko claims that our people have put their mark on everything, namely «ознаку багатой культури й яскравої талановитости» [5, p.5]. After all, in the rich and vibrant culture are embedded worldviews, outlooks and purviews of our people. From ancient times it brings thoughts, dreams, hopes to the contemporaries, reproduces people's struggle against oppressors.

Folklore is characterized by the richness and diversity of genres. It is also an invaluable spiritual treasure of every nation, its folk wisdom. It reproduces the history, culture, way of life, traditions, beliefs of people. Well-known researchers of folklore were S. Hrytsa, B. Hrinchenko, M. Hrinchenko, M. Drahomanov, V. Dudko, L. Kozar, A. Konoshchenko (Hrabenko), P. Kulish, S. Liudkevych, O. Makarenko, I. Manzhura, I. Sreznevskyi, V. Peretz, O. Potebnia, O. Slastian, M. Sumtsov, S. Tobilevych. The authors explored the features of Ukrainian songs and famous folklorists.

Let's consider the Ukrainian song culture. Here I. Ohiienko rightly remarks that the song «утворив народ наш такою, як ніхто з інших народів» [5, p.5]. The song creativity of our people covers the life of both an individual and the whole nation in all its manifestations from ancient times to the present days. The song has many genres, deeply and comprehensively reveals living conditions of Ukrainian people, its glorious and tragic past, customs, traditions, beliefs, character, and optimism. I. Ohiienko adds that «наші пісні – це тихий рай, це привабливі чари, ті чари, що всім світом признано за ними» [5, p.5]. That is why this study is necessary and quite relevant. The author characterizing the Ukrainian song names it «олодкою, чарівною та привабливою» [5, p.8].

Ukrainian writer I. Nechui-Levytskyi describes beautifully and colorfully girls and boys' singing. Let's even take into account the work «Two Muscovites», where the author describes the singing of Ukrainian youth in the countryside. «Одна ули-

ця на однім кутку співала одну пісню, а десь далеко друга й третя улиця гукала іншої. Десь далеко затагли самі парубки і заглушили всі улиці. Через став перегувались, жартуючи, дівчата та переспівувались: Я по сім боці, / Ти по тім боці! / Передайся до мене! / В мене біле личко, / В тебе чорні брови: / – Ти ж мені до любові!» [4, p.61]. I. Nechui-Levytskyi skillfully describes us how beautifully and comfortably young people resonate with songs to show their passionate, humorous and motor temperament. After all, these are songs that embody the elements of national and spiritual life of Ukrainians.

Then the author continues: «А під лісом один козак, мандруючи на улицю, розпочав «чумака» голосно та витяжно, з думою глибокою, з жалем в серці, з жалем в голосі. По всьому селі піднявся галас, неначе все село, все, що було там живе, разом заспівало всяких пісень» [4, p.61]. Recalling the old Ukrainian «dumas» of the Cossacks, I. Ohiienko claimed that «вони мають велику літературну вартість; перейняті сумом, повиті журбою, думи наші роблять велике вражіння навіть на чужинців» [5, p.9]. I. Ohiienko considered «dumas» as the best achievement of antiquity, because they «мали великий вплив на стару й нову українську літературу» [5, p.9]. The author adds that they even «магнуть ще не малий вплив з ростом української національної свідомости» [5, p.9].

I. Nechui-Levytskyi very aptly combined Ukrainian folk songs with the beauty of nature. Here's an example: «З-за темного лісу виглянув місяць, показуючи блискучого широкого лоба, потім глянув очима, а далі викотився весь, здоровий, як добра хазяйська діжа, червоний, як кров. Тихо піднявся він вгору і полив свій тихий світ на село» [4, p.61-62]. The writer not only creates a landscape background, but conveys his perception of nature, endows it with a certain functionality and thematic focus. Next, we notice the principle of connecting the natural landscape with reality. «Засоромились зорі яснолицього: декотрі поховались і потонули в синьому небі, а сміливіші zostались. А в ставочку з-під греблі та верб вийшов другий місяць, а од його через увесь сливе ставочок простягся сніп проміння ясного, блискучого. Дівчата заспівали пісню до місяця: Ой місяцю, місяченьку! / Не світи нікому, / Тільки могому миленькому, / Як йтиме додому» [4, p.62]. We notice the characteristic prevalence of the situational landscape here. Such a landscape does not act as an extra-plot component, but is an element of the system of events of this work, it seems to be included in the development of events in the form of slight infusion.

The richness of wedding materials has no equal among other genres of folklore. «Традиційна весільна обрядовість східних слов'ян в головних її складниках сформована з огляду на потреби громадського санкціонування» моногамної сім'ї [1, p.88]. I. Nechui-Levytskyi accurately and carefully describes the pre-wedding rites, accompanied by mourning songs, namely at the moment when the bride (Anna) is sitting on the altar, looking down and not looking at people. The girls sang mournful songs during the bride's farewell with her black braid, her maiden beauty, her father and mother, put on the table a pine branch, decorated with viburnum and periwinkle, put cones and loaf. «Дружки заспівали жалібної весільної: Летять галочки / У три рядочки, / А зозуля попереду...» [4, p.63]. Folk song, as an unclouded source of life and daily workers' worries, truly responded to a variety of events in the lives of ordinary people.

And how successfully with the help of folklore motifs the author depicts the reader's cheerful nature of Marina, Anna's friend, supporting her with words: «Заб'ю лихо тропакем, затопчу ногами! Грайте, музики, або гроші вертайте! – А сама приспівує: Ой пішла б я на музики, / Як дасть батько п'ятака – / Закрутилася б навіки / Та вдарила тропака! / Туп, туп ніженьками, / Дзень, дзень підківками! /

Гоп – чук – га! тропака! / Бо я зроду така!» [4, p.81]. With the help of folklore inclusions, the author shows how rich inner life of Marina is. She is easily inflammatory, has a special strong will. Although fate was not very favorable to her, but a persistent young temperament tells her to laugh at her troubles rather than cry over them. She does not flaunt her inner feelings, although she sometimes succumbs to feelings of devastation. Marina can change her moral principles according to the circumstances.

And now let's pay attention to the psychological aspect, which I. Nechui-Levytskyi presents with the help of a song in «Burlachka». Author depicts highly emotional the scene when Vasylyna came to work at the factory. Namely, when the girls started singing the song: «Ой у нашому Стеблеві стала новина: / Породила Биківночка малес дитя. / Ой узяла мале дитя під білі боки / Та вкинула мале дитя в Дунай глибокий. / Ой закин'те, рибалочки, шовковую с'ть, / Та зловите шуку-рибу панам на обід! / Не зловили шуки-риби, зловили риб'я: / То ж тієї Биківночки малес дитя. / Ой узяли Биківночку під білі боки / Та вкинули молодую в Дунай глибокий. / Стала, стала Биківночка, стала потопать, / Стала вона, молодая, матінки багать. / Ой маєш ти, моя мати, іще дочок три: / Не пускай їх на вулицю, двері підопри» [3, p.222-223]. Vasylyna listened to every word, and every word dripped on her heart like melted wax. It seemed to her that the girls were singing about her, that they knew how she had given birth to a child and thrown it into the river Ross.

Let's recall Panas Мурми's «Prostitute», where the author decorating with all colors depicts the singing of a church carol, which was first sung by Horpyna: «Зично її голос роздався серед хати, мов бренькіт голосної струни або забій у дзвона... Здавалося, то черниця скликала на молитву своїх товаришок. Усі притихли, слухаючи того вигуку» [2, p.48]. Then this singing was picked up by other girls: «Славен еси, / Ой, славен еси! / Наш милий боже, / На небеси!» [2, p.49]. How skillfully the author conveys the mood of his characters. Every reader can imagine the singing of this majestic carol. The features of the content of such songs are aimed at idealization and poeticization of peasant life, because, seeing such a picture, every reader imagines rural people full of joy after a day of hard work. A. Ivanytskyi notes that the source of church carols were mostly «християнські моралізаторські притчі та епізоди біографії Христа. Наспіви багатьох церковних колядок часто виразні, досконалі і не відрізняються від фольклорної мелодики» [1, p.56].

Let's review how Panas Мурми brings us the singing of the divine Easter song: «Крамариха завела 'Христос воскрес!'; другі підхопили. Жіночі голоси тонко-тонко виводили; чоловічі, мов жуки, гули; один Колісник гукав товстого баса, аж вікна бряжчали, за що його кума раз по раз садила кулаком у спину. Колісник мов і не чув тих духопеліків – співав; зате на кінці так придавив, що кума не здержалася і з усього маху стусонула Колісника межі плечі; той вкнув» [2, p.114]. Here, with the help of the song, the author shows the inner dimension of characters, their spirituality and morality. It is through the song that the author shows the nature of man, which becomes the subject of thought and philosophical generalizations.

For example, we can cite the words from «Prostitute» by Panas Мурми, when old Oryshka saw Khrystyna with Kolisnyk. Fat and sweaty Kolisnyk was standing next to Khrystyna and, like a cat on a mouse, looked at her. Seeing such a scene, Oryshka sang: «Страх мені не хочеться / З старим дідом морочиться... / Якби таки молодий, молодий, / То по хаті б поводив, поводив» [2, p.377]. Next, the author depicts how the words of the old woman influenced the mood of the old Kolisnyk: «Наче хмара насунула на ясне обличчя Колісникове: брови стиснулися, а очі, як шила, угородилися в непоказне обличчя старої» [2, p.377]. With the help of Oryshka's song the author not only described Khrystyna and Kolisnyk as characters, but also emphasized their moods, highlighted important moments in the development of their events.

The role of the song in authors' works is much wider. It generates primarily characterization. The songs express images of heroes, revealing each time some new features of their nature. Not only the literature of Ukraine, but also other countries stood out with the richness of song creativity. Consider, at least, the work of Thomas Hardy, an English writer, namely his novel «Under the greenwood tree». The author also in his work constantly refers to the eternal source, ie folklore. Jacqueline Dillion notes that lifelong commitment of Hardy «to understanding the lived experience of Wessex men and women – Wessex folk, as they might have called themselves – gave him access to deeper channels of thought and patterns of behaviour» [6, p.175-176].

The image of young man Dick Dewy from «Under the greenwood tree» by Thomas Hardy appears quite differently from the song. At the very beginning of this work, the author introduces us to the main character: «On a cold and starry Christmas-eve within living memory a man was passing up a lane towards Mellstock Cross in the darkness of a plantation that whispered thus distinctively to his intelligence. All the evidences of his nature were those afforded by the spirit of his footsteps, which succeeded each other lightly and quickly, and by the liveliness of his voice as he sang in a rural cadence: 'With the rose and the lily / And the daffodown-dilly, / The lads and the lasses / A-sheep-shearing go'» [7, p.6]. As we can see with his singing Dick shows strength of spirit, cheerfulness, sense of humor. The role of the song in the work of Thomas Hardy is also wide and also involves primarily the characterization of Ukrainian writers. «Hardy's 'representations' of the 'folk' – their beliefs and customs, some on the verge of becoming extinct, others enduring with unexpected vigour – carry the conviction of 'one who knew'» [6, p.177].

Religious holiday songs can be found in the work of T. Hardy. As an example, a Christmas song distributed at night, embodied bizarre Christian beliefs: «Remember Adam's fall, / O thou Man: / Remember Adam's fall / From Heaven to Hell. / Remember Adam's fall; / How he hath condemn'd all / In Hell perpetual / There for to dwell» [7, p.29]. In his works «Hardy gives us a fuller understanding of nature and function of both the individual folk custom, and what (to adapt Raymond Williams's term) might be called the structures of feeling within which these individual customs exist and intersect: what people believed, how far they believed it, and how they represented these beliefs to themselves and others» [6, p. 176].

With the help of songs, the images of other characters in the work of Thomas Hardy are revealed. For example, the author portrays Mr. Shiner as he sings a song «King Arthur he had three sons». With the help of this song and the manner of singing, the author describes the character traits of Shiner, namely, pride, an improper sense of one's own superiority, betterness; inappropriate self-esteem, arrogance, rebelliousness. Shiner sang very arrogantly and self-confidently: «The miller was drown'd in his pond, / The weaver was hung in his yarn, / And the d- ran away with the little tail-or, / With the broadcloth under his arm» [7, p.152]. Here the reader feels the satisfaction of hero from the realization of his successes and advantages over Dick. Shiner wanted to show Dick that he felt at home of Geoffrey, Fancy's father, calm and was able to behave himself as at home of his own.

The writer even turns to folk demonology, combining it with folklore material in the pages of his work of art. The author depicts the moment when Fancy went to a witch, because she was in despair, her father was against her relationship with Dick. «Fancy was desperate about Dick, and here was a chance – O, such a wicked chance – of getting help; and what was goodness beside love» [7, p.161]. The author describes the witch Lizz with a sinister smile, eccentricity and captures everything with a song that comes from her mouth: «This fear of Lizz – whatever 'tis – / By great and small; /

She makes pretence to common sense, / And that's all» [7, p.161]. Wherever the witch appears, she always influences the fate of characters. So it happened in this work. After all, the witch's advice became accurate and played a significant role.

Analyzing the worldviews of I. Ohiienko, I. Nechui-Levytskyi, Panas Myrnyi and T. Hardy, we have seen that the authors are deeply immersed in national cultural traditions. The works clearly show the interaction between the author's prose and folklore materials through the masterful realization of artists of folk songs. There is a long interaction of authors with folklore and rural traditions.

The article shows how folk traditions were experienced in practice of rural life and how they were presented in written texts. With the help of given examples from these works we can feel the study of wide questions and problems concerning the nature of faith, progress and social changes.

Список використаних джерел і літератури:

1. Іваницький А.І. Український музичний фольклор. Вінниця: Нова Книга, 2004. 320 с.
2. Мирний Панас. Повія. [У:] Зібрання творів: у 7 т. Київ: Наукова думка, 1969. Т. 3. С. 7-518.
3. Нечуй-Левицький І.С. Бурлачка. [У:] Зібрання творів у 10-ти томах. Київ: Наукова думка, 1965. Т. 3. С. 143-299.
4. Нечуй-Левицький І.С. Дві московки. [У:] Зібрання творів у 10-ти томах. Київ: Наукова думка, 1965. Т. 1. С. 51-101.
5. Огієнко І. Українська культура: коротка історія культурного життя українського народу. Київ: Вид-во Книгарні С. Череповського, 1918. 272 с.
6. Dillion J. Thomas Hardy: Folklore and Resistance. London: Palgrave Macmillan, 2016. 206 p.
7. Hardy, T. Under the Greenwood Tree or the Mellstock Quire: A Rural Painting of the Dutch School. Kyiv: Znannia, 2015. 206 p.

References:

1. Ivanytskyi A.I. Ukrainnyi muzychnyi folklor. Vinnytsia: Nova Knyha, 2004. 320 p.
2. Myrnyi Panas. Poviiia. [U:] Zibrannia tvoriv: u 7 t. Kyiv: Naukova dumka, 1969. T. 3. P. 7-518.
3. Nechui-Levytskyi I.S. Burlachka. [U:] Zibrannia tvoriv u 10-ty tomakh. Kyiv: Naukova dumka, 1965. T. 3. P. 143-299.
4. Nechui-Levytskyi I.S. Dvi moskovky. [U:] Zibrannia tvoriv u 10-ty tomakh. Kyiv: Naukova dumka, 1965. T. 1. P. 51-101.
5. Ohiienko I. Ukrainska kultura: kortotka istoriia kulturnoho zhyttia ukrainskoho naroda. Kyiv: Vyd-vo Knyharni Ye. Cherepovskoho, 1918. 272 p.
6. Dillion J. Thomas Hardy: Folklore and Resistance. London: Palgrave Macmillan, 2016. 206 p.
7. Hardy, T. Under the Greenwood Tree or the Mellstock Quire: A Rural Painting of the Dutch School. Kyiv: Znannia, 2015. 206 p.

У статті розглядаються пісенна культура у світосприйнятті І. Огієнка, І. Нечуя-Левицького, Панаса Мирного та Т. Гарді, витоки народного фольклору, культурні цінності закладені в звичаях та обрядах.

Пісенна творчість охоплює життя як окремої людини, так і всієї нації у всіх проявах від давніх часів до сьогодення. Саме пісенну творчість поцінував та досліджував й І. Огієнко, називаючи наші пісні тихим раєм, привабливими чарами, солодкими та чарівними.

Фольклорні мотиви зустрічаються у творі «Дві московки» І. Нечуя-Левицького. Дуже влучно І. Нечуй-Левицький поєднує українську народну пісню з красою при-

роди. Письменник не просто створює пейзажне тло, а передає своє сприйняття природи. І. Нечуй-Левицький влучно та ретельно описує передвесільні обряди, супроводжуючи їх жалібними піснями. Поціновувачем української народної пісенної творчості був і Панас Мирний. У творі «Повія» автор прикрашаючи усіма барвами зображує нам спів колядки, доносить до нас спів божественної великодньої пісні.

Багатством пісенної творчості виділялось не лише українське письменство, а й англійське. Розглянемо, принаймні, творчість Томаса Гарді, а саме його роман «Під деревом зеленим». Зовсім іншим постає з пісень образ парубка Діка Деві з твору «Під деревом зеленим» Томаса Гарді. Автор нас знайомить з персонажем ще на самому початку твору та, за допомогою пісні, показує його веселу вдачу, бадьорість та молодість. За допомогою пісні та манери співу автор описує риси характеру містера Шайнера, а саме гординю неналежне почуття власної вишості, кращості; невідповідної самооцінки, пихи, бундучності. Письменник навіть звертається до народної демонології поєднуючи з фольклорним матеріалом на сторінках свого художнього твору.

Аналізуючи світогляд І. Огієнка, І. Нечуя-Левицького, Панаса Мирного та Т. Гарді, ми побачили, що автори глибоко занурюються в національні культурні традиції. У творах виразно виявляється взаємодія між авторською прозою та фольклорним матеріалом через майстерну реалізацію митців народнопісенних традицій, відчувається тривала взаємодія авторів з фольклором та сільськими традиціями.

Ключові слова: фольклор, народна пісня, пейзажне тло, культура, традиція.

Отримано: 14.10.2020 р.

УДК 398.85:821.161.209Огієнко
DOI: 10.32626/2309-7086.2020-17-2.177-183

Наталія Мельник

ORCID 0000-0002-2837-4739,

кандидат філологічних наук, доцент

Криворізький державний педагогічний університет

УКРАЇНЬСЬКА РЕКРУТСЬКА ПІСНЯ: КОНЦЕПТ СМЕРТЬ КРИЗЬ ПРИЗМУ ІДЕЙ І. ОГІЄНКА

У статті досліджуються ідейно-художні функції концепту *смерть* у художньому просторі українських народних рекрутських пісень у світлі ідей І. Огієнка.

Акцентовано на відображенні в рекрутському циклі пісенності трагічного світовідчуття людини, що визначає роль концепту *смерть* як ключового, смислотворчого поняття, що ґрунтується на засадах української міфології. Рекрутська пісня презентує розуміння трагічних подій, пов'язаних із набором у військо, службою, війною як проявів фатальної нещасливої долі.

Отже, концепт *смерть* у рекрутському циклі соціально-побутової пісенності є одним із найважливіших понять, що визначають ідейний зміст творів.

Ключові слова: рекрутська пісня, концепт, фатальна смерть.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Дослідження традиційної культури – завжди актуальне, адже в ній закладено, збережені в часі та просторі ціннісні орієнтири, система уявлень про сенс людського життя, необхідні для прогресивного розвитку нації. Нині в період, коли «триває кристалізація постколоніального громадянського суспільства, у викликах нової російсько-української війни» звернення